

شورای راهبردی
روابط خارجی

پیام‌ها و پیامدهای راهبردی وعده صادق ۲

این عملیات که براساس اصل «دفاع مشروع» انجام شد، دارای پیام‌ها و پیامدهای راهبردی قابل توجهی است که در ادامه به مهم‌ترین آنها اشاره می‌شود:

پیامها

یک؛ خویشتن‌داری در مقابل دشمن که دست به اقدامات تروریستی علیه جمهوری اسلامی ایران بزند و بی‌منافع و امنیت‌مندی آن را تهدید کند، «موقتی» و «تاکتیکی» است. چراکه در نهایت جمهوری اسلامی ایران در دفاع مشروع از حاکمیت و امنیت ملی خود و همچنین دفاع از متحدانش به‌ویژه در مقابل رژیم‌صهیونیستی، خطر قرمزی نمی‌شناسد.

دو؛ در هفته‌های اخیر، رژیم‌صهیونیستی با این تصور که «قواعد بازی» در منطقه را به هم زده است، اقدام به تشدید عملیات تروریستی خود به‌ویژه در لبنان کرده بود، به‌طوری که افزون بر انفجارهای پیجری و کشتار شهروندان غیرنظامی و حمله به مناطق مسکونی، جمعی از فرماندهان مقاومت لبنان و در رأس آن‌ها سیدحسین نصرالله را به شهادت رساند که نباید بدون پاسخ می‌ماند.

عملیات موشکی اخیر ایران و متعاقب آن تشدید عملیات مقاومت لبنان علیه رژیم‌صهیونیستی به‌طوری که فقط در یک روز ۲۷ عملیات ضدصهیونیستی انجام داد، این پیام مهم را به صهیونیست‌ها منتقل می‌کند که «ابتکار» تعیین «قواعد بازی» در منطقه همچنان در دست جبهه مقاومت اسلامی است.

سه؛ جمهوری اسلامی ایران، منافع و اهداف سیاست خارجی خود را ترجیحاً با پرهیز از ورود به جنگ و درگیری دنبال می‌کند. اگرچه در طول سده‌های گذشته، ایران شروع‌کننده هیچ جنگی نبوده، اما در مقابل دولت‌ها و نیروهای جنگ‌طلب، از خود دفاع می‌کند و ترسی از جنگ ندارد.

چهار؛ اصابت موشک‌های بالستیک جمهوری اسلامی ایران به اهداف راهبردی در سرزمین‌های اشغالی به این معناست که تمام نقاط فلسطین اشغالی در تیررس است و چنانچه ایران اراده کند، حملات پیشرفته‌تر و ویران‌گر به‌راحتی قابل انجام است.

پنج؛ جمهوری اسلامی ایران با حمله به مواضع نظامی و امنیتی نشان داد که همواره به اصول و مؤلفه‌های اخلاقی و حقوق‌بشری پای بند است.

پیامدها

عملیات وعده صادق ۲ در عرصه‌های مختلف نظامی، امنیتی، اقتصادی، جمعیتی (افزایش مهاجرت از فلسطین اشغالی) پیامدهای مهمی دارد و خواهد داشت که در ادامه به سه پیامد مهم آن اشاره می‌شود:

یک؛ رژیم‌صهیونیستی با ابزارهای مختلف به‌ویژه «سانسور شدید» که بر فضای آن حاکم است، همیشه تلاش می‌کند ماهیت شکننده بازدارندگی خود را پنهان کند، اما این مسئله یعنی توان «بازدارندگی» رژیم در عملیات اخیر موشکی ایران کارایی خود را از دست داد و واقعیت آن افشا شد.

مراکز کی که در عملیات وعده صادق ۲ مورد هدف قرار گرفتند از جمله پایگاه نواتیم، جزو حساس‌ترین و سری‌ترین مراکز رژیم‌صهیونیستی به‌شمار می‌آیند که به واسطه بر خورداری از سامانه‌های پیشرفته و پیچیده در آن منطقه، به ادعای برخی کارشناسان امن‌ترین نقطه دنیا محسوب می‌شود.

هدف قرار دادن چنین مراکز کی که از نظر سطوح و مکانیسم‌های حفاظت امنیتی در دنیا بی‌نظیر بودند، به این معناست که قدرت دفاعی و بازدارندگی رژیم‌صهیونیستی با وجود سامانه‌های پیشرفته دفاعی که سالانه میلیاردها دلار صرف تجهیز و نگهداری آن‌ها می‌شود، زیر سوال رفته است. دو؛ عملیات وعده صادق ۲ در شرایطی انجام شد که جمهوری اسلامی ایران از هفته‌های قبل وعده انجام آن را داده بود. بنابراین رژیم در این مدت اقدام به ارتقاء کمی و کیفی زیرساخت‌های پدافندی خود تا ۷ برابر کرده بود، ضمن اینکه نقش ایالات متحده در ارتقای سامانه‌های ضد موشکی رژیم صهیونیستی هم قابل توجه بود. بنابراین انجام چنین عملیاتی که حدود ۹۰ درصد موشک‌ها با عبور از چندین لایه پدافندی متشکل از پدافندهای منطقه‌ای و صهیونیستی به اهداف تعیین شده اصابت کردند، یک «شکست اطلاعاتی و امنیتی» بزرگ برای تل‌آویو محسوب می‌شود که نمی‌توان آن را پنهان کرد یا بر آن سرپوش گذاشت. سه؛ نتایج‌ها با سرمستی از انفجارهای پیجری و ترور سیدحسین نصرالله به اصطلاح درصد ایجاد «نظم نوین» در منطقه بود، اما عملیات موشکی جمهوری اسلامی ایران پروژه اعلامی نتایج‌ها و مبنی بر نظم نوین که با ترور سیدحسین نصرالله از آن رونمایی کرده بود را در کمتر از یک هفته متوقف کرد.

با گذشت یک سال از جنگ غزه، این درگیری زخم‌های عمیق سیاسی، امنیتی و اجتماعی بر جای گذاشته است که سراسر خاورمیانه و شمال آفریقا را مبتلا کرده است. نوار غزه که از سال ۲۰۰۷ توسط حماس اداره می‌شود و نزدیک به دو دهه تحت محاصره اسرائیل قرار دارد، متحمل ویرانی‌های گسترده‌ای شده و زیرساخت‌های آن به شدت آسیب دیده است. یک سال گذشته است و جنگ غزه حل نشده باقی مانده و احتمال وقوع جنگ در سراسر منطقه بیشتر شده است. وضعیت بشردوستانه چگونه است؟ آیا عادی‌سازی عربستان و اسرائیل وجود خواهد داشت؟ آینده پیمان ابراهیم چگونه است؟ آیا یک جنگ منطقه‌ای رخ خواهد داد؟ کارشناسان اندیشکده شورای اتلانتیک به این سوالات پاسخ داده‌اند.

روابط اسرائیل با آمریکا

اسرائیل وارد روالی شده است که به آن وضعیت جدید گفته می‌شود. ریمتی اسکیزوفرنیک در روابط اسرائیل با ایالات متحده وجود دارد. زیرا موضوعات مهم دو طرف با ملاحظات سیاست داخلی به شدت درهم آمیخته است. از یک سو، دو طرف همچنان در تعهد خود به تضمین امنیت اسرائیل همسو هستند؛ دولت جو بایدن به‌طور منحصربه‌فردی با حمایت نظامی، اطلاعاتی و دیپلماتیک به کمک اسرائیل آمده است و در نتیجه نیروهای دفاعی اسرائیل را قدرتمند کرده است. سوی دیگر، و در عین حال، این همکاری مورد تهاجم شدید افکار عمومی در ایالات متحده و اسرائیل قرار گرفته است، که معتقدند واشنگتن با بیش از حد یا به اندازه کافی از متحد درگیر خود حمایت نکرده است. این واقعیت‌های متضاد، فضای روابط را پیچیده می‌کند. امروز تنش‌ها بر سر روشی است که دولت بنیامین نتانیاهو اهداف خود را براساس آن دنبال کرده است. تلاش‌های ایالات متحده برای ترویج آزادی گروگان‌ها و توافق آتش‌بس در غزه، توقف درگیری‌ها در سراسر مرز اسرائیل و لبنان، نهادینه‌سازی معماری دفاعی منطقه‌ای به رهبری فرماندهی مرکزی ایالات متحده، و احتمالاً تعمیق ادغام اسرائیل در منطقه، به نتیجه نرسیده است چراکه اسرائیل کم‌کاری کرده است. اسرائیل به تداوم مانورهای ارتش اسرائیل در صحنه عملیات اولویت می‌دهد و در برابر تلاش برای واگذاری کنترل به دیگر سازمان‌های خارجی مقاومت می‌کند. با روی کار آمدن دولت بعدی ایالات متحده در ژانویه ۲۰۲۵، مشکل پیش‌روی اسرائیل تقریباً حادتر خواهد شد.

وضعیت بشردوستانه در غزه

خیابان‌های غزه پر از آوار است. همه جا چادرها دیده می‌شوند. فاضلاب‌ها در خیابان‌ها رها شده‌اند. خیابان‌های غزه محل تردد گاری، انسان‌ها و الاغ‌ها شده است. وضعیت غزه هر روز بدتر از دیروز می‌شود. از زمانی که گذرگاه مرزی رفح با تهاجم اسرائیل به جنوبی‌ترین بخش نوار غزه بسته شد، کمک‌های بشردوستانه به شدت کاهش یافت. حتی نیازهای اساسی، مانند صابون، کمیاب است. آنچه در بازار تجاری وجود دارد به شدت گران است و سازمان‌های امدادی از ماه ژوئن تاکنون قادر به ارائه بسته‌های بهداشتی نیستند. گسترش بیماری‌های مسری، از هپاتیت A گرفته تا مننژیت و بیماری پوستی زرد زخم (یک باکتری گوشت‌خور)، جان کودکانی را که بدن‌شان برای مبارزه با عفونت بسیار ضعیف شده و دچار سوءتغذیه هستند، به خطر می‌اندازد. تلاش‌های بشردوستانه در جنگ با چالش‌های عجیبی روبه‌رو است. به‌طور خلاصه، غزه عملاً توسط نیروهای اسرائیلی به دو قسمت تقسیم شده است. عبور از شمال به جنوب و همچنین حرکت به هر یک از نقاط برای دریافت کمک‌های بشردوستانه به اجازه اسرائیل نیاز دارد. اسرائیل دیگر نیازی به کشتار در غزه ندارد. اگر سازمان‌های بشردوستانه همچنان عمداً

با مانع مواجه شوند و نتوانند آنچه را که مردم نیاز دارند ارائه دهند، مردم غزه به شیوه‌های دردناک‌تر و به تعداد بیشتری خواهند مرد.

رویارویی اسرائیل و ایران

عاموس هوخشتاین، فرستاده ایالات متحده و دیگر دیپلمات‌ها ماه‌ها تلاش کرده‌اند تا در مورد توقف درگیری در جنوب لبنان به نتیجه برسند. حمله شدید اسرائیل به حزب‌الله ممکن است اهرم دیپلمات‌ها را تقویت کند. حتی اگر راه حل سیاسی پیدا نشود، اسرائیل می‌تواند از یک دوره موقت بدون جنگ برای آماده‌سازی جهت درگیری‌هایی که ممکن است رخ دهد استفاده کند. به‌طور گسترده‌تر، مقابله با ایران، از جمله برنامه هسته‌ای و تهدید مداوم از سوی محور مقاومت، کاری نیست که اسرائیل به تنهایی بتواند انجام دهد. اما پایان دادن به جنگ غزه با طرحی برای بازسازی، روی کار آمدن رهبری میانه‌رو در فلسطین و در نهایت تشکیل کشور فلسطینی می‌تواند به اسرائیل کمک کند تا حمایت منطقه‌ای و بین‌المللی را برای مقابله با این چالش‌ها جلب کند. چنین طرحی راه را برای تعامل دولت عربی با اسرائیل باز می‌کند و می‌تواند ایران و متحدانش را متعادل و منزوی کند. ایران استراتژی بلندمدتی را دنبال می‌کند تا اسرائیل را تحت فشار نگه دارد و تحریک کند دست به اقداماتی بزند که واکنش‌های منطقه‌ای و بین‌المللی را به دنبال داشته باشد و اراده مردم اسرائیل را تضعیف کند. اما اسرائیل به یک برنامه بلندمدت نیاز دارد که بتواند همکاری‌های منطقه‌ای را تضمین و وجهه بین‌المللی و حمایت ایالات متحده را حفظ کند.

اسرائیل صبر خود را از دست داده است

یکی از ملاحظات مهمی که به حفظ نبرد در زیرآستانه جنگ همه‌جانبه کمک کرده است این است که حزب‌الله هنوز استفاده از سیستم‌های تسلیحاتی پیشرفته‌تر خود، یعنی زرادخانه موشک‌های هدایت‌شونده دقیق خود را آغاز نکرده است. حزب‌الله در ۲۵ سپتامبر، یک موشک با سوخت مایع قدیر-۱ به سمت مقر سازمان اطلاعاتی اسرائیل موساد در نزدیکی تل‌آویو شلیک کرد. همانطور که حزب‌الله بدون شک انتظار داشت، این موشک توسط سامانه‌های دفاع هوایی اسرائیل رهگیری شد. پرتاب این موشک به عنوان هشداری به اسرائیل بود که حزب‌الله تنها از راکت‌های قدیمی هدایت‌نشده برای حمله به اهداف اسرائیل استفاده کرده است. اعتقاد بر این است که حزب‌الله دارای زرادخانه‌ای به تعداد ۱۵۰ هزار راکت و موشک با کالیبرها و بردهای مختلف است، از جمله سیستم‌های هدایت‌شونده دقیق که پانصد کیلوگرم کلاهک حمل می‌کنند و می‌توانند با دقت ۵۰ متری هدف خود را مورد اصابت قرار دهند. دلیل اینکه حزب‌الله هنوز به سیستم‌های پیچیده‌تری متوسل نشده است، ایران است. تهران نمی‌خواهد حزب‌الله، به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های کلیدی معماری بازدارندگی آن - محور مقاومت - درگیر جنگی عظیم و ناتوان‌کننده با اسرائیل به خاطر حماس در غزه شود. حزب‌الله ارزش بسیار مهمی برای ایران دارد. اگر حزب‌الله شروع

يك سال پس از

شمایل منطقه در مدت زمان یک سالی

به پرتاب موشک‌های فاتح-۱۱۰ به تل‌آویو و دیگر مناطق اسرائیل کند، بدون شک یک جنگ تمام‌عیار آغاز می‌شود. احتیاط ایران منجر به ناامیدی در میان کادرهای حزب‌الله شده است. آنها ترجیح می‌دهند از سیستم‌های پیشرفته‌تر برای وارد کردن آسیب و درد واقعی به اسرائیل استفاده کنند. به‌رغم شدت حملات هوایی اسرائیل و ترورهای همدفند فرماندهان حزب‌الله، تسلیم شدن در برابر هجوم و درخواست آتش‌بس برخلاف دی‌ان‌ای این سازمان است. در واقع، میزان خسارتی که حزب‌الله متحمل شده است در حال حاضر نامشخص است. مقامات اسرائیلی مدعی شده‌اند که نیمی از موشک‌های هدایت‌شونده دقیق حزب‌الله در این حملات هوایی منهدم شده و این سازمان در آشفتگی قرار دارد. تاکنون شواهد کمی برای قبول چنین ادعایی وجود دارد. حزب‌الله حملات راکتی خود را به اسرائیل با سرعت روزافزونی افزایش داده است و اهداف نظامی اسرائیل را بیشتر از قبل در عمق اسرائیل هدف قرار داده است.

بی‌میلی اعراب به تشدید تنش با ایران

وقتی سیاستمداران و صاحب‌نظران درباره چشم‌انداز یک «جنگ منطقه‌ای» در خاورمیانه که ناشی از تشدید درگیری‌های مرزی بین اسرائیل و حماس و حزب‌الله است صحبت می‌کنند، آنچه واقعاً پیش‌بینی می‌کنند یا از آن می‌ترسند، جنگی است که اسرائیل علیه ایران به راه انداخته است. همراهی اندکی با ایران در کشورهای عربی خلیج‌فارس وجود دارد، اما این کشورهای به‌هیچ‌عنوان علاقه‌ای برای بیوستن به جنگ علیه ایران ندارند. در واقع، کشورهای خلیج‌فارس روابط خود را با ایران در چند سال گذشته «عادی‌سازی» کرده‌اند. هرگونه مشارکت کشورهای حاشیه خلیج‌فارس در درگیری با ایران احتمالاً محدود به برخی مجوزهای اشتراک‌گذاری اطلاعات و پروازهای هوایی خواهد بود. این تردید وجود دارد که آیا کشورهایمانند کویت و امارات متحده عربی اجازه انجام اقدامات علیه ایران از پایگاه‌های ایالات متحده در خاک خود را خواهند داد یا خیر. حامی اصلی جنگ بزرگ با ایران، بنیامین نتانیاهو، نخست‌وزیر اسرائیل خواهد بود، که مدت‌هاست از حذف جمهوری اسلامی به‌عنوان تنها راه واقعی برای مقابله با تهدیدات علیه اسرائیل حمایت می‌کند. این اشارات تغییر رژیم تقریباً در کشورهای حاشیه خلیج‌فارس که نتایج تلاش‌های ایالات متحده در عراق را از نزدیک دیدند، استقبال نمی‌شود. این در حالی است که در سال آینده درگیری‌ها در غزه و لبنان تا حدودی ادامه خواهد داشت. نه حماس و نه حزب‌الله به احتمال زیاد به حملات خود پایان نمی‌دهند. ادامه درگیری، حتی در سطح پایین، از هرگونه بازسازی قابل توجه در غزه جلوگیری می‌کند و بازگشت مردم به خانه‌های خود در شمال اسرائیل و جنوب لبنان را بسیار دشوار می‌کند.

تنش در روابط اسرائیل و مصر

یک سال از حملات مرگبار ۷ اکتبر ۲۰۲۳ توسط حماس به جنوب اسرائیل می‌گذرد. جنگ ادامه‌دار اسرائیل و حماس

